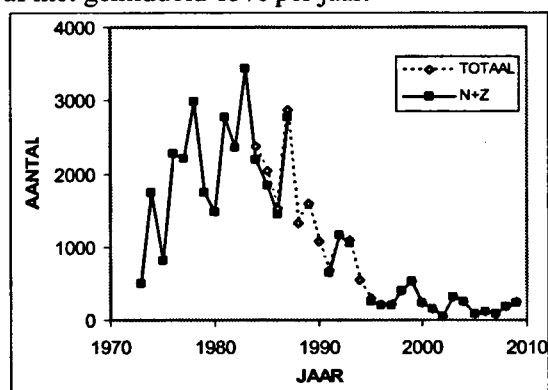

Het voorkomen van de Wulp in de westelijke Eempolders

In de gebruikelijke lijsten van weidevogels komt ook de Wulp voor. Oorspronkelijk was de Wulp een broedvogel van de duinen en heidevelden, maar in de loop van de twintigste eeuw is hij steeds meer in graslanden gaan broeden. Dat gebeurde echter vooral in het hoge deel van Nederland. In de Eempolders zijn -voorzover bekend- geen broedgevallen geweest.

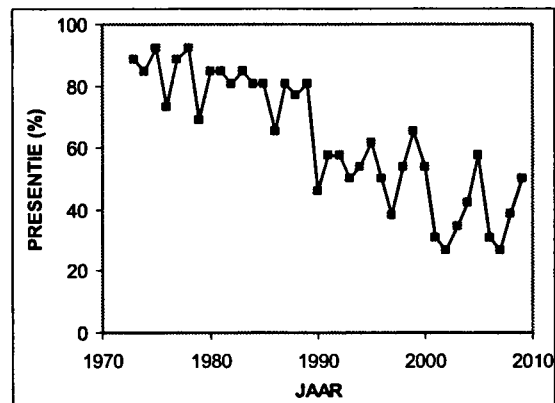
Jan Mooij

In figuur 1 zien we de waargenomen aantallen per jaar. Het is duidelijk dat er in de loop van de tijd veel veranderd is. In het begin namen de aantallen snel toe, maar vanaf het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw namen ze af met gemiddeld 13% per jaar.

Figuur 1. Totaal aantal getelde Wulpen per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

Er zijn vanaf halverwege de jaren negentig sterke schommelingen, maar er is zeker geen sprake van een duidelijk herstel. Landelijk lijkt de Wulp als doortrekker en wintergast zeker niet af te nemen.

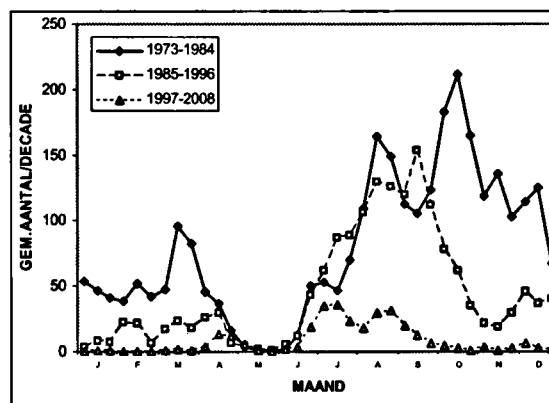

Figuur 2. Presentie van de Wulp per jaar

Als we naar de presentie kijken, dus het percentage van de tellingen waarbij wij

Wulpen hebben waargenomen, dan is het beeld ook negatief. De daling zet eigenlijk bij het begin van de tellingen al in. De aantallen stijgen dan nog, dat komt doordat er meer grote groepen gemeld worden. In 1990 is er een stap naar beneden, daarna daalt de presentie nog verder.

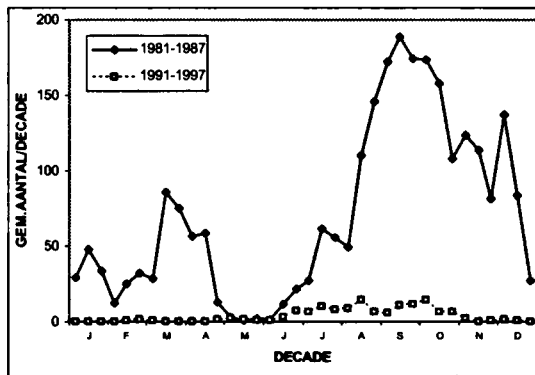
In figuur 4 zien we de verdeling over het jaar. In het begin was de Wulp alleen in de broedtijd afwezig. Eerst zakten de aantallen in de winter en bij de voorjaarstrek in elkaar, daarna daalden ze ook bij de najaarstrek.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Wulpen per decade voor drie periodes van vier jaar

Het blijkt dat de ontwikkeling van de aantallen in de telgebieden sterk verschilt. In de Oostermeent (De Kampen) zijn de aantallen gedurende de tellingen altijd verwaarloosbaar klein geweest. Vanaf het begin van de tellingen zagen we de meeste Wulpen in telgebied Noord. In figuur 5 staan voor dit telgebied (de Noordpolder te Veld en de Maatpolder) de gemiddelde aantallen per decade voor de periode 1981 t/m 1987, dus vóór de landinrichting, en de jaren 1991 t/m 1997, dus ná de landinrichting. Omdat voor de jaren 1988 t/m 1990 de opsplitsing over de telgebieden verloren is gegaan konden we die jaren niet

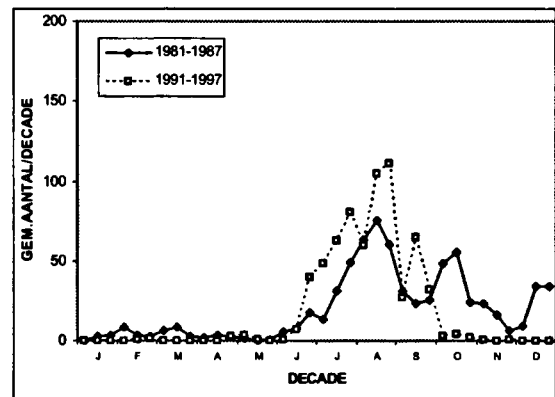
gebruiken. We zien een dramatische instorting van de aantallen door het hele jaar. Alleen op de najaarstrek zijn na de landinrichting nog een paar Wulpen gezien.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Wulpen per decade in telgebied Noord in twee periodes: voor en na de landinrichting

Heel anders is het beeld in telgebied Zuid, dus de Zuidpolder te Veld. Hier stortten de aantallen vanaf oktober ook in. In de eerste helft van het jaar kwamen hier voor de landinrichting nauwelijks Wulpen voor, en dat werden er nog wat minder. Van juni tot september namen de aantallen hier echter toe. Het lijkt er op dat telgebied Noord na de landinrichting totaal ongeschikt werd. Een aantal doortrekkers week daarom uit naar Zuid, maar ook daar was overwinteren kennelijk niet mogelijk. We zien nog steeds de meeste Wulpen in Zuid, maar ook daar zijn de aantallen steeds kleiner geworden. De vraag is natuurlijk waarom de landinrichting zoveel invloed had. Het meest waarschijnlijk is dat de rust sterk is afgenomen. Voor de landinrichting stonden er geen boerderijen in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder, waar verreweg de meeste doortrekkers en wintergasten gezien werden. In

de winter kwam er daardoor zelden iemand. Na de bouw van de boerderijen kwamen er dagelijks mensen; mogelijk was dat voor de Wulpen een reden om te verdwijnen. Ook de instelling van het reservaat heeft kennelijk niet de juiste voorwaarden geschapen om grote aantallen doortrekkende of overwinterende Wulpen te trekken.

Figuur 6. Gemiddeld aantal Wulpen per decade in telgebied Zuid in de periode voor en na de landinrichting

Naast de Wulp zien wij in de meeste jaren ook Regenwulpen die op doortrek zijn. Deze soort broedt noordelijker dan de Wulp. Het is niet altijd eenvoudig om Wulpen en Regenwulpen uit elkaar te houden, zeker als de afstand groot is. Het geluid is totaal anders dan dat van de Wulp, maar helaas zijn ze nogal eens stil. Het is daarom waarschijnlijk dat Regenwulpen redelijk veel over het hoofd worden gezien. In de loop van de tellingen schommelden de aantallen sterk. Halverwege de jaren tachtig werden er een paar jaar honderden gezien maar ook die verdwenen bij de landinrichting. Ervoor en erna gaat het hooguit om tientallen vogels.

Literatuur

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht

Hustings F., Koffijberg K., van Winden E., van Roomen M., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2008 Watervogels in Nederland 2006/2007. SOVON-monitoringsrapport 2008/04, Waterdienstrapport 2008.061. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.